

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Igora Burgera a JUDr. Viliama Dohňanského na neverejnom zasadnutí v Bratislave 22. februára 2012 v trestnej veci obvineného **V. Y.** pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej Tr. zák.), o sťažnosti obvineného **V. Y.** proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. **z r u š u j e** sa napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica z 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011.

Podľa § 79 ods. 1 Tr. por. obvinený **V. Y.**, nar. **X.**, t. č. v Ústave na výkon väzby Bratislava **sa p r e p ú ť a z väzby na slobodu.**

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, bola obvinenému **V. Y.** podľa § 76 ods. 3 Tr. por. predĺžená lehota väzby **do 27. mája 2012.**

Súd svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že od predchádzajúceho rozhodnutia o väzbe Najvyšším súdom zo dňa 16. januára 2012, sp. zn. 5 Tost 1/2012, nenastali v prejednávanej veci žiadne také skutočnosti, ktoré by nejakým spôsobom zmenili dôkaznú situáciu v prospech obvineného alebo by nejakým spôsobom v prospech obvineného zmenili okolnosti ohľadom dôvodov väzby; naďalej sú u neho dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/

a písm. c/ Tr. por. V súčasnosti prebieha oboznamovanie sa obvineného s výsledkami vyšetrovania a keďže v jeho prípade je potrebný dlhší čas na tento úkon, lebo ide o cudzieho štátneho príslušníka a je potrebná prítomnosť tlmočníka pri oboznamovaní sa so spisom, sudca pre prípravné konanie dospel k záveru, že lehota na predĺženie väzby je nielen rozumná, ale aj potrebná na zachovanie práv obvineného na riadne oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania.

Proti vyššie zmienenému uzneseniu zahlásil obvinený do zápisnice o verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú neskôr prostredníctvom svojho obhajcu doplnil.

Namietal v nej, že v predmetnej veci bol dňa 27. júla 2011 vzatý do väzby pre skutky, pre ktoré už bol väzobne trestne stíhaný v minulosti, konkrétne od 25. júna 2002 až do 25. júna 2006, kedy uplynula maximálna možná dĺžka trvania vtedajšej väzby podľa § 76 ods. 6 Tr. por., o čom svedčia aj jednotlivé rozhodnutia o väzbe v danom období.

Obvinený ďalej namietal, že súčasná väzba je nezákonná, nakoľko bol vzatý do väzby výlučne z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ Tr. por. Žiadne rozhodnutie o jeho súčasnej väzbe však nepoužíva ustanovenie § 71 ods. 2 Tr. por., čo pokladá za hrubé porušenie jeho práv a za dôvod nezákonnosti jeho momentálnej väzby.

Poukázal aj na porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, keďže v predmetnej veci bolo začaté trestné stíhanie už v roku 2001 a za viac ako 10 rokov ešte nebolo skončené a jednotlivé trestné konania sú zneužívané na účelové predlžovanie väzby a obmedzovanie jeho osobnej slobody. V tejto súvislosti obvinený poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 55/98.

Držanie jeho osoby vo väzbe len za účelom ukončenia študovania spisu je podľa názoru obvineného bezprecedentný exces z ponímania práva na osobnú slobodu ako takého ako aj vzťahu medzi právom jednotlivca na osobnú slobodu a obmedzením tohto práva z dôvodu verejného záujmu. Má za to, že v jeho prípade absentuje existencia zákonných dôvodov väzby (§ 71 ods. 2 Tr. por.) ako aj existencia len nevyhnutného času trvania väzby; navrhol preto sťažnosťou napadnuté uznesenie zrušiť.

Na základe podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o sťažnosti podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce tomuto výroku napadnutého uznesenia, pričom zistil, že sťažnosť odsúdeného V. Y. je dôvodná.

Po preštudovaní predloženého vyšetrovacieho spisu ČVS: PPZ-286/BOK-BA-2011, ako i spisu Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. Tp 65/2011, zistil Najvyšší súd nasledovné skutočnosti:

Uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici zo **dňa 27. júna 2002**, sp. zn. Tp 36/02, bol obvinený V. Y. podľa § 68 Tr. por. účinného do 31. decembra 2005 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ Tr. por. vzatý do väzby, pričom väzba začala plynúť dňom **25. júna 2002** o 13.45 hod., kedy mu bola obmedzená osobná sloboda.

Do väzby bol vzatý pre podozrenie zo spáchania trestného činu **podvodu** spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1, ods. 4 písm. a/, ods. 5 Tr. zák., za ktoré mu bolo vznesené obvinenie dňa 14. decembra 2001 vyšetrovateľom Policajného zboru (PZ) pod číslom ČVS: KÚV-94/OVEK-2001, na tom istom skutkovom základe, ako je uvedené v uznesení Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, str. 2.

Za tento trestný čin bolo možné páchateľovi uložiť podľa vtedy platného zákona trest odňatia slobody **na 5 až 12 rokov**.

Uznesením vyšetrovateľa PZ zo dňa **9. júla 2002** bola spojená na spoločné konanie vec obvineného Y. a spol. trestne stíhaných uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania PZ Banská Bystrica zo dňa **8. júna 2002** pod sp. zn. ČVS: OUV-273/30-BB-2002, pre trestný čin **legalizácie príjmu z trestnej** činnosti spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, k § 252 ods. 1 písm. a/, ods. 2 Tr. zák. okrem iného na totožnom skutkovom základe, ako je uvedené v sťažnosťou napadnutom uznesení na strane 3, s trestnou vecou uvedenou vyššie.

Za tento trestný čin bolo možné páchateľovi uložiť podľa vtedy platného Trestného zákona trest odňatia slobody **na 1 až 5 rokov**.

Uznesením vyšetrovateľa PZ zo dňa **18. júna 2003**, sp. zn. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001, bolo obvinenému Y. vznesené obvinenie **pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny** podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. na totožnom skutkovom základe ako je uvedené v uznesení Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, str. 1-2.

Za tento trestný čin bolo možné páchatel'ovi uložiť podľa vtedy platného Trestného zákona trest odňatia slobody **na 3 až 10 rokov**.

Uznesením vyšetrovateľa PZ zo dňa **3. júla 2003**, sp. zn. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001, bolo obvinenému Y. vznesené obvinenie **pre účastičtvo na trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti spáchaného formou spolupáchatel'stva** podľa § 10 ods. 1 písm. a/, § 252 ods. 1 písm. a/, ods. 3, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. a § 9 ods. 2 Tr. zák. na totožnom skutkovom základe ako je uvedené v uznesení Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, str. 3.

Za tento trestný čin bolo možné páchatel'ovi uložiť podľa vtedy platného Trestného zákona trest odňatia slobody **na 5 až 12 rokov**.

Uznesením vyšetrovateľa PZ zo dňa **19. mája 2005**, sp. zn. ČVS: PPZ-75/BOK-C-2004, bola vylúčená na samostatné konanie vec obvineného Y. pre vyššie uvedené trestné činy.

Z uvedeného vyplýva, že obvinený Y. bol už za skutky uvedené v uznesení Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. Tp 65/2011, v minulosti väzobne stíhaný, a to konkrétne

- za trestný čin **podvodu** spolupáchatel'stvom podľa § 9 ods. 2, § 250 ods. 1, ods. 4 písm. a/, ods. 5 Tr. zák. **od 25. júna 2002 do 19. mája 2005** (2 roky aj 329 dní),

- za trestný čin **legalizácie príjmu z trestnej** činnosti spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, § 252 ods. 1 písm. a/, ods. 2 Tr. zák. **od 9. júla 2002 do 19. mája 2005** (2 roky aj 314 dní),
- za trestný čin **založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny** podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. **od 18. júna 2003 do 19. mája 2005** (1 rok aj 335 dní),
- pre účastníctvo na trestnom čine **legalizácie príjmu z trestnej činnosti spolupáchateľstvom** podľa § 9 ods. 2, § 10 ods. 1 písm. a/, § 252 ods. 1 písm. a/, ods. 3, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. **od 3. júla 2003 do 19. mája 2005** (1 rok aj 320 dní).

Po vylúčení týchto trestných činov na samostatné konanie bol obvinený Y. väzobne stíhaný pre účastníctvo formou organizátorstva na trestných činoch vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. a/, § 219 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. c/, písm. i/ Tr. zák.

Preskúmaním trestných sadzieb, ktoré sa vzťahujú k jednotlivým trestným činom, pre ktoré je obvinený trestne stíhaný, Najvyšší súd zistil, že v troch prípadoch ide o zločin a v jednom prípade o prečin (vzhľadom na teraz účinný Trestný zákon – č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Podľa § 76 ods. 8 Tr. por. ak je obvinený v tom istom konaní stíhaný za viac trestných činov, na určenie lehoty uvedenej v § 76 odseku 6 Trestného poriadku je rozhodujúci čin najprísnejšie trestný; rozhodnutie o väzbe sa však na tento čin musí pri vymedzení dôvodov väzby skutkovo vzťahovať.

Podľa § 76 ods. 6 písm. b/ Tr. por. celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin.

Podľa § 76 ods. 7 písm. b/ Tr. por. z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá na prípravné konanie najviac devätnásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin.

V predmetnej veci je v súčasnosti vec v štádiu na konci prípravného konania, kedy sa obvinený oboznamuje s vyšetrovacím spisom. Aj z vyššie uvedeného vyplýva, že maximálna lehota stanovená pre prípravné konanie pri zločine bola už v prípade obvineného prekročená, a to pre všetky skutky, za ktoré je v tejto veci väzobne stíhaný.

Ako vyplýva z § 78 Trestného poriadku doba trvania väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 2 spolu s už vykonanou väzbou podľa § 71 ods. 1 môže v prípravnom konaní presiahnuť lehoty uvedené v § 76 ods. 7 len v rozsahu novej základnej sedemmesačnej lehoty väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 2; celková doba trvania väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 2 spolu s už vykonanou väzbou podľa § 71 ods. 1 nesmie presiahnuť lehoty uvedené v § 76 ods. 6, okrem predĺženia podľa § 76a.

Znamená to, že v prípade, ak by bol obvinený opätovne vzatý do väzby v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku pre niektorý z dôvodov tam uvedených, bolo by možné predĺžiť maximálnu lehotu väzby pripadajúcu na prípravné konanie o novú základnú sedem mesačnú lehotu s podmienkou, aby nedošlo k celkovému prekročeniu lehoty väzby.

Obvinený však bol vzatý do väzby rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica dňa 27. júla 2011 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ Tr. por., teda nešlo o prípad opätovného vzatia do väzby.

V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky trvanie väzby nad lehotu, ktorá je zákonom ustanovená ako maximálna, už podľa ústavy nemožno v žiadnom prípade ospravedlniť.

Ako konštatoval Ústavný súd vo svojom rozhodnutí II. ÚS 55/98 vylúčenie jednej z viacerých spoločne trestne stíhaných vecí vo väzbe u toho istého obvineného na samostatné konanie s dôsledkom, že ďalej sa výkon väzby už nebude vzťahovať na vylúčenú vec, ako také nie je v rozpore s ústavnými zárukami osobnej slobody takéhoto obvineného. Do rozporu s nimi by sa však takýto postup orgánov činných v trestnom konaní s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu mohol dostať napr. vtedy, ak by preň neboli dané dôležité dôvody alebo by sa ním zjavne sledovalo dosiahnutie predĺženia väzby nad zákonom stanovený časový limit jej trvania, alebo by inak mal za následok svojvoľné držanie obvineného vo väzbe.

V posudzovanom prípade nie je sporu o tom, že dôležité dôvody pre trvanie väzby na strane obvineného tu sú, najmä dôvod útekovej väzby, keďže obvinený je občanom cudzieho štátu, ktorý nie je členským štátom Európskej únie, a na území Slovenskej republiky nemá v súčasnosti trvalý ani tolerovaný pobyt. Táto skutočnosť naozaj zakladá dôvodnú obavu, že by mohol obvinený utiecť, resp. sa skrývať a tak sa vyhýbať trestnému konaniu, príp. trestu, ktorý mu hrozí. Na druhej strane však treba uviesť, že v danom prípade nie je možné úplne vylúčiť pochybnosti o skutočnosti, že držanie obvineného vo väzbe, resp. vo výkone trestu odňatia slobody už 10 rokov sa môže javiť ako svojvoľné a hlavne účelové obmedzovanie osobnej slobody obvineného v snahe dosiahnuť jeho odsúdenie za závažné delikty, najmä keď tento bol prezentovaný ako vodca ilegálneho mafiánskeho zoskupenia.

Pokiaľ teda prirátame k vyššie uvedenému času, ktorý už obvinený Y. strávil za vyššie uvedené skutky vo väzbe s časom, ktorý uplynul od jeho vzatia do väzby 27. júla 2012 (takmer sedem mesiacov), zistíme, že pre dva z vyššie uvedených skutkov už maximálna lehota väzby pre celé trestné konanie prípustná pre zločin v zmysle § 76 ods. 6 písm. b/ Trestného poriadku uplynula. Zároveň treba dodať, že obvinený je väzobne stíhaný súčasne pre všetky štyri skutky; nemožno ich teda od seba oddeľovať, lebo ide o jednu trestnú vec, v ktorej je vo väzbe.

K ďalšej námietke uvedenej v sťažnosti, a síce, že obvinený bol vzatý do väzby na základe nesprávneho ustanovenia Trestného poriadku treba poznamenať, že obvinený bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 4T 106/09, zo dňa 27. júla 2011 v plnom rozsahu oslobodený spod obžaloby pre iný trestný čin a zároveň bol prepustený z väzby. Následne v ten istý deň bola obmedzená osobná sloboda obvineného zadržaním políciou. Prokurátor podal sudcovi pre prípravné konanie návrh na vzatie obvineného do väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ Trestného poriadku. Na verejnom zasadnutí konanom dňa 29. júla 2011 rozhodol sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, uznesením sp. zn. Tp 65/2011, o vzatí obvineného do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ Tr. por., pričom väzba začala plynúť 27. júla 2011 od 15.20 hod.

Táto väzba od 27. júla 2011 začala fakticky nadväzovať na väzbu, ktorú už obvinený vykonával. Podľa uznesenia Špecializovaného trestného súdu z 29. júla 2011, sp. zn.

Tp 65/2011, obvinený je trestne stíhaný za tie isté skutky posudzované ako uvedené trestné činy, pre ktoré bol vo väzbe od 25. júna 2002 minimálne do 19. mája 2005, kedy táto vec bola vylúčená na samostatné konanie. V tej dobe v tejto trestnej veci bol obvinený vo väzbe 2 roky a 329 dní, a to za situácie, že podľa porovnania s teraz účinným Trestným zákonom trestné stíhanie bolo vedené za delikty vykazujúce znaky zločinu (prečinu), kde maximálna doba trvania väzby je zákonom stanovená na 36 mesiacov, pričom len polovica tejto doby (+1 mesiac) sa môže viazať na prípravné konanie. Obvinený je však v súčasnosti vo väzbe v tej istej trestnej veci, ktorá je ešte len v štádiu prípravného konania (19-mesačná lehota trvania takej väzby je už výrazne prekročená).

Zároveň ale je výrazne prekročená aj celková doba trvania väzby (predtým 2 roky a 329 dní, na čo nadväzuje terajšia väzba od 27. júla 2011 doteraz, teda 6 mesiacov a 28 dní, spolu skoro 42 mesiacov).

Je potrebné tiež akcentovať, že obvinený bol teraz vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 Tr. por.; nejde teda o prípad tzv. opätovného vzatia do väzby v tej istej veci podľa § 71 ods. 2 Tr. por. Je pritom zrejmé, že neboli naplnené podmienky stanovené v § 71 ods. 2 Tr. por. a zrejme súd prvého stupňa preto pri vzatí obvineného do väzby 29. júla 2011 uvedené ustanovenie ani nepoužil.

S poukazom na citované rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 55/98, tento postup súdu prvého stupňa je akceptovateľný, lebo v časti trestnej veci vylúčenej v prípravnom konaní 19. mája 2005 na samostatné konanie podľa predloženého spisu sa od 19. mája 2005 do 25. júla 2011 prakticky nekonalo. Zároveň však ani rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky nijako nepripúšťa predĺžovanie lehoty trvania väzby nad zákonom povolenú hranicu.

Stav v rozhodovanej veci pritom je ešte komplikovanejší: po vylúčení časti veci na samostatné konanie 19. mája 2005 nebolo zistené rozhodnutie, ktoré by upravovalo režim väzby. Len z neskorších rozhodnutí vyplýva, že väzba obvineného sa viazala na trestné stíhanie vedené za skutok právne posudzovaný ako vražda, ktoré bolo predtým súčasťou spoločného konania. Tento stav je potrebné akceptovať ako realitu; ak by sa väzba obvineného bola viazala na trestné stíhanie za delikty, ktoré sú teraz predmetom prebiehajúceho konania, maximálna lehota jej trvania by uplynula už podstatne skôr.

Najvyšší súd ako súd rozhodujúci o sťažnosti teda rezultuje, že sťažnosť obvineného je dôvodná, lebo maximálna zákonom povolená lehota trvania väzby v rozhodovanej veci bola prekročená. Najvyšší súd preto podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie a hoci dôvody väzby obvineného existujú, podľa § 79 ods. 1 Tr. por. musel rozhodnúť o jeho prepustení z nej.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.

V Bratislave 22. februára 2012

JUDr. Milan L i p o v s k ý, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Ing. Alžbeta Kóňová